

ૐ શ્રી

મોહક મહિલા

નાટકનાં ગૂંચનો.

લેખક-

રા. જયાશંકર વાઘજીભાઈ વ્યાસ
(જામનગર)

પ્રકાશક-

બાપુલાલ ખી નાયક.

મુંબઈ ગુજરાતી નાટક મંડળીના માલિક

કોરોનેશન થીએટર—મુંબઈ.

આવૃત્તિ ૧ લી

પ્રેત ૩૦૦૦

(સર્વ હક રચી પ્રસિદ્ધ કરનારને સ્વાધીન)

વિ. સં. ૧૯૮૪

ઈ. સ. ૧૯૨૮

મૂલ્ય ૮-૪-૦

૨૦૩૬૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૪૩૬૦

પ્રસિદ્ધ કરનાર:-આપુલાલ બી નાયક.

કોરોનેશન થીએટર-મુંબઈ.

છાપનાર:-ચુનીલાલ અમીચંદ અવેરી.

શ્રી "નટવર" પ્રેસ, સેન્ટ્રલર્ટ રોડ,-મુંબઈ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

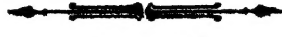
[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૩૬૦ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ "મોરુ મહિલા"નાં ગાથાઓ

વિષય ૩-૧૨૪

મુખ્ય પાત્રો.

પુરૂષ પાત્રો.

જહાંગીર.....દિલ્હીનો ખાદશાહ.

મહાબતખાન.....ખાદશાહનો સેનાપતિ—મેવાડના
રાણાનો પિત્રાઈ.

ખુશરૂ
શાહજહાં
શહેરીઆર }જહાંગીરના શાહજદા.

શેરઅફઘાન.....મહેરનિસાનો પતિ, લયલાનો પિતા.

આસફ.....મહેરનિસાનો ભાઈ.

સગરસિંહ.....મેવાડના મહારાણા.

ગર્ધવરાજ.....રાજ્યનો જૂનો નોકર, વર્ષાસનખાનાર
નવો વેપારી.

અર્જુન.....ગર્ધવરાજનો વારસ ભત્રીજો.

ધેત્રોકુંભાર.....ગર્ધવરાજનો નોકર.

તે સિવાય દરબારીઓ, મુગલ સિપાહીઓ, વગેરે.

(૪)

સ્રી પાત્રો.

રેવારાણી.....જહાંગીરની મહારાણી.

મહેરુનિસા.....જહાંગીરનું પ્રેમપાત્ર, શેરઅકધાનની પત્ની.

પાછળથી જહાંગીરની નૂરજહાન બેગમ.

લયલા.....શેરઅકધાનની બેટી. (મહેરુનિસાની પુત્રી)

દીવાળી.....અબ્દુલની દિલદાર.

રૂપાળી.....ઘેલાની સ્રી.

તે સિવાય સાહેલીઓ, દાસીઓ, વારાંગનાઓ વગેરે.

(૫)

ૐ શ્રી

મોહક મહિલા.

મંગલાચરણ—ઈશ્વરસ્તુતી

પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ—જહાંગીરનો મહેલ.

જહાંગીર મહેરુનિસાના પ્રેમમાં પીડાય છે. તેની ગમ-ગીની દૂર કરવા તેના સ્નેહી મંડળના ઉપચારો, છેવટે મહેરુનિસાને જેમ બને તેમ જલદી લાવવાનો નિશ્ચય પાછળથી પોતાના પ્રાણુ લેવાની ખટપટ કરનાર માટે શાહ-જાદા ખુશરૂનો ન્યાય. તેને સખ્ત સજા. સેનાપતિ મહોબત ખાનની ચાચનાથી સજામાં સુધારો.

પ્રવેશ ૨ જો.

સ્થળ—શેરઅફઘાનનું ઘર.

લયલા અને સખીઓનો વિનોદ. મહેરુનિસા અને શેર અફઘાનની જીવનમર્ણુની સમસ્યા. પાછળથી બાદશાહી માણસોએ શેરઅફઘાનનું ખૂન કરી, મહેરુનિસા અને લયલાને આગે લઈ જવાં.

પ્રવેશ ૩ જો.

સ્થળ—રસ્તો.

સંકેત મુજબ અબ્દુલ પોતાની દિલદાર દીવાળીને મળવા આવે છે. પણ એના યુદ્ધ કાકાને આવતો જોઈ ગભરાય છે. રંગમાં લાંગ પડાવનાર યુદ્ધ કાકાને મોકલી

દેવા યુક્તિ રચે છે. પનિહારી દીવાળીને જોઈ બુઢ્ઢા કાકાની ડાગળી ચશકે છે, તેને અર્જુન અને દીવાળી બન્ને મળી એની મીલકત ધુતી લેવા બુઢ્ઢા કાકાને પરણાવવાની તૈયારી કરે છે. લંપટ બુઢ્ઢો છેતરાય છે.

પ્રવેશ ૪ થા.

સ્થળ—બાદશાહી મહેલ.

લયલાનો માને ઠપકો. મહેરુનિસાની સંમતી મેળવી છુટકારાની રજા માટે લયલાએ મહારાણી રેવા પાસે જવું. રેવારાણીએ આવી મહેરુનિસાની મરજી જાણવી. અને તેને છુટી કરવા બાદશાહ પાસે જવું. પાછળથી મહેરુનિસાના ભાઈનું આવવું. ભાઈની વાતચીતથી મહેરુનિસાએ પોતાના નિશ્ચયથી ડગવું અને સર્વ વાત ભાવી ઉપર છોડી છેલ્લે નિર્ણય કરવા જહાંગીર પાસે જવું.

પ્રવેશ ૫ મા.

સ્થળ—જહાંગીરનો મહેલ.

પૂર્વના પ્રેમી જોડાનો મેળાપ, મહેરુનિસાના ઘવાયેલા હૃદયના ઉદ્ધારો. જહાંગીરની પ્રેમલેખા. પ્રથમ બેઠેલા હૃદય પર પ્રેમના પાઠા રંગનો પ્રકાશ. જવિષ્યમાં હાની થવાની મહેરુનિસાને ચિંતા. તેને સહાને માટે નિર્ણય કરવા, જહાંગીરે પ્રેમના માટે મહેરુનિસાને સત્તાનું બલિદાન આપવું. આ બનાવથી લયલાના મનનો ખેડ.

શહેરીઆરના નિમંળ અંતઃકરણ અને નિર્દોષ સ્વભાવ ઉપર લયલાનું આકર્ષણ. શહેરીઆરનો લયલા ઉપર પ્રેમ અને લયલાની શહેરીઆર ઉપર દયા.

પ્રવેશ ફૂલો.

સ્થળ—આદશાહી બાગ.

લગ્ન થયા પછી જહાંગીરે મહેરનિશાનું નામ “નૂરજહાન” રાખવું. ન્યાય ઘંટ. (ગમે તે વખતે પ્રજાની ફરીયાદ સાંભળી દાદ આપવા માટે જહાંગીરે ન્યાય ઘંટ રાખ્યો છે) તે ઘંટનો અવાજ સાંભળી ફરીયાદ સાંભળવા જહાંગીરનું જવું. નૂરજહાનને લયલાનો તિરસ્કાર લયલાને જહાંગીરની ધમકી બહાદુર બાપની બહાદુર બેટીની નિડરતા, જહાંગીરે ઉશ્કેરાઈ તેના પર ગોળી છોડવી. વચ્ચે દાસી આવી જવાથી તેનું મૃત્યુ અને લયલાનું બચી જવું.

ટૂંકનો.

અંક ૨ નો

પ્રવેશ ૧લો.

સ્થળ—જંગલ.

દક્ષિણની લડાઈમાં નૂરજહાનની શીખવણીથી બન્દર રાજા દેવારાણીના પુત્ર ખુશરૂનું ખૂન કરે છે.

પ્રવેશ રજો.

સ્થળ—બાદશાહી મહેલ.

પુશરૂના ખૂન માટે શાહજહાનનો ન્યાય કરવા નૂરજહાન જહાંગીરને ઉશ્કેરેલ છે. પુશરૂના મૃત્યુ માટે તેની માતા રેવારાણીનું રૂદ્ધન. નૂરજહાનને તેની કૃતજ્ઞતા માટે લયલાનો ઠપકો, પાછળથી શહેરીઆરના નિર્દોષ અને રસિક જીવન ઉપર લયલાનો પ્રેમ.

પ્રવેશ રજો.

સ્થળ—મેવાડમાં રાણાજીનો મહેલ.

પુશરૂના ખૂનનો આરોપ નૂરજહાને શાહજહાન ઉપર મૂકવાથી ઉશ્કેરાઈ રનૂજહાન ઉપર વેર લેવા શાહજહાં દિલ્હી ઉપર ચડાઈ લાવે છે. મહોબતખાન તેને હરાવે છે, તેથી શાહજહાં નાશી મેવાડ આવી રાણાજીના આશ્રયમાં રહેલ છે, મહોબતખાન બાદશાહ પાસેથી અલય વચન મેળવી; દૂત સાથે પત્ર મોકલી શાહજહાંને આગ્રે બોલાવે છે. શાહજહાંનું આગ્રા તરફ પ્રયાણ.

પ્રવેશ ઠથો.

સ્થળ—ખાનગી દરબાર.

શાહજહાંનો ન્યાય. નૂરજહાંનો પ્રપંચ. શાહજહાંએ નૂરજહાનનો તિરસ્કાર કરવો. નૂરજહાનનું ઉશ્કેરાવું. મહોબતખાને બાદશાહને અલય વચનની યાદી આપી શાહજહાંનો પક્ષ કરવો. મહોબતખાનને પકડવા નૂરજહાનનો હુકમ. તે હુકમનો અનાદર. પુશરૂના ખૂન કરાવવાના અપરાધ માટે લયલાએ નૂરજહાનને બહોર કરવી. બાદશાહે ખુલાસો માગવો. નૂરજહાનનું સ્વીચરિત્ર.

પ્રવેશ પમે ✓

સ્થળ—દીવાળીનું ઘર.

ઘેલા કુંભારને અર્જુન બનાવે છે કે તારી બાયડી ઉપર મારો બુઢો કાકો આશક પડ્યો છે. માટે તારું ખૂન કરી તેને પરણી જવાનો છે. અને તેનાથી બચવા કુંભારને બાયડીનો પોશાક પહેરાવી કોથળામાં ખૂરે છે. દીવાળી રૂપાળીને બનાવે છે, કે તારો ઘણી પૈસા લઈને તને બુઢો કાકા સાથે પરણાવે છે. ને પોતે નવી બાયડી લાવ્યો છે તેને કોથળામાં પુરી છે. રૂપાળી ઉશ્કેરાય છે, અને બુઢાને અને કોથળામાં પુરાએલ પોતાની શોક્યને મારવાનો ઠર વ કરે છે. સકેત મુજબ બુઢો કાકા દીવાળીને પરણવા આવે છે, સુક્રિતથી બુઢાને હાથે દીવાળીને અર્જુન પરણી જાય છે. બુઢો ઘેલો કુંભાર અને રૂપાળી ત્રણે લેહભરમાં કુટાય છે. અને અર્જુન સફાર્થથી કાકાના વારસાનો હસ્તાવેજ લઈ લે છે. છેવટે દીવાળી લેહ લાગે છે. દીવાળી ખુદ્દી થાય છે. બુઢો કાકો ઉશ્કેરાય છે, કાકાને બધા બનાવે છે.

પ્રવેશ ફકો

સ્થળ—માદશાહી મહેલ.

મહોબતખાનને સેનાપતિના પદ ઉપરથી બ્રહ્મ કરવા અને બંગાળાનો સુબો નીમવા નૂરજહાન રૂકડો મોકલે છે. રેવારાણીના મૃત્યુના સમાચાર સાંભળી જહાંગીરની દિલગીરી.

પ્રવેશ ૭મે

સ્થળ—મેવાડમાં રાણાનું ઉદ્યાન.

મહોબતખાનને બંગાળાના સુબાના પદથી ઉતારી નૂરજહાને તેને વહીવટદાર તરીકે નીમવાથી મહોબતખાન

મુલાસા માટે બાદશાહ પાસે ગયેલ પણ નૂરજહાને બાદશાહની મુલાકાત નહીં લેવા દેવાથી ઉશ્કેરાઈ રાણાજી પાસે મદદ માટે આવે છે અને પાંચ હજાર સ્વાર લઈ દિલ્લી તરફ જાય છે.

પ્રવેશ ૮મો.

સ્થળ—લડાઈનું મેદાન.

મુગલ સૈન્ય મહોબતખાન સામે લડવાને ના હિંમત થાય છે. નૂરજહાન તેમને ઉશ્કેરી લડવા મોકલે છે. મહોબતખાન મુગલ સૈન્યને પોતાના પક્ષમાં મેળવી લે છે. સમય સમજી નૂરજહાન જહાંગીર સાથે શહેરમાં દાખલ થવા નાસે છે. પણ અકસ્માત ઝાડની ડાળીઓ તૂટી પડવાથી તેમનો માર્ગ રોકાઈ જાય છે. મહોબતખાન લશ્કર સાથે આવી તેમને ઘેરી લે છે.

અંક ૩ જો

પ્રવેશ ૧લો.

સ્થળ—છાવણી.

લડાઈમાં પોતાને કબજે કરેલા જહાંગીર પાસે મહોબતખાને નૂરજહાનના અપરાધ માટે તેના મૃત્યુ લેખ ઉપર સહી કરાવવી, નૂરજહાનનું આવવું. પ્રેમની પ્રબળતા, જહાંગીરે પરવશ થઈ મહોબતખાન પાસે નૂરજહાનના જીવનની મિલ્કત માગવી, મહોબતખાનની ઉદારતા અને વફાદારી, સમશેર શાહને સોંપી મેવાડ તરફ વીઢાય થવું.

પ્રવેશ રજો.

સ્થળ—અર્જુનનું ઘર

ઐરી ઉપરના અવિશ્વાસથી તેમજ કાકાની ધાસ્તીથી અર્જુન દીવાળીને પેટીમાં પુરી રાખે છે. ઘરનું કામકાજ બધું પોતેજ કરે છે. અર્જુન રાંધવા બેસે છે, ત્યાં બુઢો કાકો એક ચોરની સાથે આવી અર્જુને ધૂતી લીધેલા રૂપી-આને ધરેણું આ પેટીમાં રાખ્યા છે, તે પાછા મેળવવા ચોરને મોકલે છે. બુઢો કાકો ઘરની બહાર છુપાઈ જાય છે. ચોર પેટી ઉઘાડે છે. પેટીમાંથી દીવાળી નીકળે છે, તેને ફેસલાવી દિવાળી ચોરને પેટીમાં પુરી દે છે. પોતે પેટી પાછળ છુપાય છે. અર્જુન રસોઇ તૈયાર કરી દીવાળીને બોલાવવા આવે છે. પેટીમાં દીવાળીને બદલે ચોરને જોઈ અર્જુન ભડકે છે. ચોર બારી કુદી નહાસી જાય છે. અર્જુન તેની પાછળ પડે છે. ચોરની ખબર કાઢવા બુઢો કાકો આવે છે દીવાળી તેને બનાવી સાડી ઓઢાડી પેટીમાં પુરી દે છે. ચોર હાથ નહિ લાગવાથી અર્જુન ખીજતો આવે છે. અને પેટીમાં સાડી ઓઢેલા બુઢો કાકાને જોઈ તાબુગ થાય છે બુઢો કાકો ખુલ્લો થતાં તેને પકડાવવા અર્જુન સિપાહીને બોલાવે છે. સિપાહીના વેષમાં દીવાળી આવે છે. કાકાને હવેથી સ્ત્રીના ફંદામાં નહિ ફસવા અને ભક્તિ કરવાનું વચન લઈ છોડી દે છે. ને અર્જુનને સ્ત્રી ઉપર વિશ્વાસ રાખી પ્રેમથી વધાવવાનું વચન લઈ દીવાળી બહાર થાય છે. પ્રેમી જોડાને આનંદ.

પ્રવેશ ૩ જો

સ્થળ—મેવાડમાં શાહજહાંનું મકાન.

રાણાજી પાસે મહોબતખાનનું સંસાર ત્યાગ કરી ફકીરની કફની ધારણુ કરી આવવું. શાહજહાંને પોતાના પિતાના મૃત્યુથી શોક, મહોબતખાન અને આસફ શાહજહાંને તખ્તનશીન કરવા દિલ્હી લઇ જાય છે ઉપકારવશ શાહજહાંના હિંદુરાણા પ્રત્યે ઉદ્દગાર, બન્નેના શુદ્ધ સ્નેહની યાદગીરી.

પ્રવેશ ૪ થો

સ્થળ—નૂરજહાનનો મહેલ.

જહાંગીરના મરણથી નિરાશ થયેલી નૂરજહાન પોતાની સતા કાયમ રાખવા લોળા શહેરીઆરને તખ્તનશીન થવા સમજાવે છે. લયલા નૂરજહાનની કપટ જાળમાંથી શહેરીઆરને બચાવે છે. નૂરજહાનની અત્યંત નિરાશા અને પડતીનું દ્રશ્ય.

પ્રવેશ ૫ મો

સ્થળ—જંગલ.

દુસ્મનોએ શહેરીઆરની આંખો ફેડી નાંખી છે. લયલા શહેરીઆરને અંતર ચક્ષુથી અલૌકિક પ્રેમદર્શન કરાવે છે. સઘળે સ્થળેથી પાછી પડી પ્રપંચનું ફળ પામી, પોતાનાં કૃત્યોનો પસ્તાવો કરતી દીવાની થઇ ગયેલી નૂરજહાનની દુર્દશા, લયલાની દયા. લયલા તેને દિલાસો આપે છે. નૂરજહાનની દુર્દશા ઉપર દયા લાવી તેને સાદ્ય આપવા મહોબતખાન શાહજહાંને બલામણુ કરે છે. બલા અને દયાળુ શાહજહાંની ઉદારતા અને ઉચ્ચવૃત્તિ. સીન ટ્રાન્સફર.

પ્રવેશ ૬ ઠો

સ્થળ—દિલ્હી દરબાર.

શાહજહાંને તાજપોષી, નાયરંગ-આનંદ.

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

मोहक महिला

भंगलायरणु

आजाओ —

वंदु रमापति राम रघुवर
दीन भंघुजन असुर निकंदन
विधन विनाशनहार सर्वदा — वंदु०
आ जन ने विषु पदनी आश सहानी छे
छे लाज तभारे हाथ अमारी
विधन विनाशनहार सर्वदा — वंदु०

आजाओ—

२

करो स्नेहीजनोने रुहाय, श्री यदुराय श्याम मुरारि
अरज अमारी, अंतर धारी
नदी उदधि संयोग सदा स्थिर थाय ओज उपाय
करो गिरधारी—करो०
प्यारी वेदी पीयू तड़ने वणगी, थाय कदी ना अणगी
स्नेह सुधारस वारि, करो सींचन वनभाणी
सुख शान्तिनां इण तेमां प्रगटाय हृदय डरभाय,
श्याम मुरारि—करो०

કંચનીઓ—

૩

પીયો રસ પ્રેમકી ચે ખ્યાલી, નિરાલી, મતવાલી
 ને પીયે એક બાર તો હરસૂ દીખે હરિયાલી—પીયોં
 જામ જગાવે જીગરમે, જંગ જોર કા જોશ;
 દૂર કરે દિલકા સહી, દમ ભરમે અફસોસ.
 જરા તો લો જનાખે આલી, જમાવે ચેહેરે પેયે લાલી
 ખ્યાલી કરો ઝટ ખાલી, ઇમે ઉગે ઉજ્યાલી—પીયોં

લયલા
સાહેલીઓ } —

૪

શોભે વસંત કેવો જાગમાં
 ટહુકે સૂર, શોર કોકિલા તણો રંગરાગમાં
 સુમન વસંતના સુવાસમાં, વનિતા વિકસે વિલાસમાં
 સરિતા કૂપ વાપી છે વસંતરાજના રાજમાં—શોભેં
 જળ સ્થળ નભ સર્વત્ર છે, ઋતુ વસંતનું રાજ;
 કામ કારભારી થયો, રૈયત સ્નેહી સમાજ.
 પીયુ ચિત્તચોર એ સમાજમાં, આવીને આ વસંત તાજમાં
 ચતુરા ચિત્ત ને તે કયાંધ ચોરે નાં વસી આંખમાં—શોભેં

સાહેલીઓ—

૫

ખીટી જોખનની કેવી બહાર છે
 જણે રંભા તણો અવતાર છે
 લયલા—આ શી ચાલ છે ? શી ધમાલ છે ?
 સાહેલીઓ—નેણુ કરી કટારીની ધાર છે, મારનાર છે
 ચાલ ગજની મદમાતી ગુલાબી છે ગાલ
 હઈયે રૂડો શણગાર છે —ખીટીં
 પ્રેમ પોથીથી શીખ્યા જે લાવો
 કોઈ પ્રેમી સામે પ્રગટાવો

લયલા—હું તો હારી, થા ન્યારી

સાહેલીઓ—શી તારી, ખુમારી, જાઉં વારી —ખીલી૦

મહેરનિસા—

અરે મન છોડી દઇ પૂર્વ પ્રીતમની ધૂન

ભજ તું હવે જે નેહે વર્યા છે —અરે૦

વિનષ્ટ થયો તરૂં તેથી હવે તો

ફળ તણી આશ વૃથા છે —અરે૦

દીવાળી—

૭

બહેડાંનો ભાર ઘણો લાગે હોરાજ

જરા ધીરેથી બેઠલું ઉતારને

મારા હૈયામાં ભાર ઘણો પ્રેમનો હોરાજ

જરા આઘેથી બોલ મીઠા બોલને —બહેડાં૦

જમનાના જલમાં તો ચમકે તારલીયા

સુના છે પથ મારા પ્રીતના

થાક્યાં છે અંગ મારા પિયુની શોધમાં

ફાલ્યા ન ફાલ મારા પ્રેમના —હોરાજ૦

ટહુકે કોયલડી ને અંગે કાંઈ થાય છે

વીઘાય અંગ બાણે બાણે કારમા

પિયુ પિયુ હુંતો પ્રેમે પોકારતી

પિયુ સમજે ન કંઈ સાનમાં —હોરાજ૦

દીવાળી—

૮

રસીક રાજ ચાલો રસીલા રંગ મ્હાલો

રસીલા રંગ મ્હાલી પીઓને પ્રેમ ખ્યાલી—રસીલા૦

મર્ધવ—ઘોડે બેસી આવું હું તો થઈને જમાઈ

અર્જુન—મસાણના લાકડાં લાવજોને લાઈ

દીવાળી—પ્રીતિમાંયે ગણેકાંની આપજો કમાઈ—રસીલા૦

લટકા મટકા કરતા જાઓ જાન લઇને આવો

અર્જુન—પોક મૂકીને રોજોજો આ સુદર નાર ગુમાવો—રસીલા૦

મહેરનિસા—

૯

નવ થાયે વશ કેથી વિકારો મનનાં
 વાસને લોભે મધુકર જીવન, આપે પાંઠજમાં—નવ૦
 તેમજ મેં પણ મનવશ થઈ રજ, નાંખી જીવતરમાં—નવ૦

— —

મહેરનિસા—

૧૦

પ્રગટી પ્રીતિ હતી જે તેને ન્યારી કરી
 ધરીશ હૈયે હું તો નથી, પરાણે મનને વશ કરી
 જનીશ ના કેની સહચરી —પ્રગટી૦
 છે એજ છેલ્લી પ્રાર્થના દિલદારની દિલદારને
 હું પ્રેમ અગ્નિમાં બળી છોડું કદી સંસારને
 તો લાશ મુજ વીંટી કફનમાં, કબ્રમાં દફનાવજો
 તે કબ્રપર બાળી દીવો, આંખેથી આંસુ ઢાળજો—પરાણે૦

— —

લયલા—

૧૧

નિહાળી દુઃખ માફ આપ દુઃખ વાટે વિચરશેમાં
 વિધિ વિપરીત વનિતાને વરી વિપત્તિને વરશેમાં
 ભલે સંતાપના તાપે બળે આ બાગ જીવજીવને
 એ તાપો ઠારવાને આપ-નેણે નીર ભરશેમાં—નિહાળી૦
 સરી સુખ સીડીયોથી હું ડુબુ દુઃખ સિંધુમાં આવી
 પરંતુ તારવા મુજને તમે ઉંડા ઉતરશેમાં—નિહાળી૦

— —

અંક રજો.

લયલા —

૧૨

જેના કમેં તમે આવ્યાં અતિ જાહોજલાલીમાં
 મૂક્યાં તેને તમે તો પાચમાલીમાં.
 તમને જેણે પાચું અમી, તેનેજ વિષ આપ્યું તમે
 જે તરવરે છાયા કરી, તેનેજ હા કાપ્યું તમે.
 જેણે તમારા માર્ગમાં, મુખ સાધનો લાવી ધર્યાં
 તેનાજ જીવન માર્ગમાં કંટક તમે તો પાથર્યાં
 પીયોછો શત્રુતાનું ઝેર, તાંખી પ્રેમ ખ્યાલીમાં
 હજી પણ છે વખત જાલિમ મટી તું થા દયાળી મા-જેનાં

લયલા —

૧૩

મુશ્કરાતે જાતે હયં કુછ મુસે ફરમાનેકે બાદ
 ખીજલીયાં ચમકા રહે હયં પુલ બરસાનેકે બાદ
 ગુલ ચહડાયેંગે લહેદ પર જાસેં ચે ઉમ્મીદથી
 વોહી પત્થર રખ ગયે સીને પે દફનાનેકે બાદ
 અય જુતો અચ્છા નહિ હય દિલ ફીસીકા તોડના
 કૌન પુછેગા તુંમે એ હુસ્ન હલજનેકે બાદ
 કયા ખુશામત હો રહીથી દિલકે લેનેકે લીચે
 કયસી આંખે ફેરલી મતલબ નીકલ જાનેકે બાદ-મુશ્કરો

કંચનીઓ—

૧૪

આઈ હુઈ આશકકી તબીયત નહીં જાતી
 આતી હયે તો પ્રીર આકે કયા મત નહીં જાતી
 સર જાતા હયે સરસે તેરા સૌદા નહીં જાતા
 દિલ જાતા હયે દિલસે તેરી ઉલફત નહીં જાતી
 ફરહાદકે મરહદસે યે આતી હયે સદાયે
 ખરખાદ કીસી શખસકી મહેનત નહીં જાતી

અર્જુન—

૧૫

અરે બુદ્ધાઓ બેલ આવો છોડી દે ફેલ
 નહીં ઘડપણમાં બુદ્ધિ બગાડવી.
 તમે માળા લ્યો આમ હવે લાજે રામ નામ
 નહીં ધોળામાં ધુળ આ લગાડવી.

દીવાળી—ઘરડા છો બાપા તમે હું નાનકડી નાર
 દીકરી શું વરે બાપને કાકા કરો વિચાર.

ગર્ધવ—ખાલી બકવાદ મેલ હું છું છોગાળો છેલ
 શાને દે છે શીખામણ નકામની.

અર્જુન—મરણ પથારીમાં પડ્યા તોય તને નહિ કામ.
 કાલે સૌ પોકારશે રામ બોલો ભાઈ રા મ.
 ખોટા ખેલે શું ખેલ ઓ બુદ્ધા વઠેલ.
 છે તૈયારી તારી મસાણની —અરે બુદ્ધા

નૂરજહાન—

૧૬

કલેજવા રે બાંસુરી કી ધૂન લાગી
 હું અપને ઘર કામ કરત રહી
 શ્રવણ સુનત ઉઠ લાગી

—કલેજવા

હિંદુ સૈન્ય—

૧૭

ચાલો ચારો, સહુ સરદારો લઇ તલવારો,

તોડો ફોડો પ્રચંડ અરિને

હિમ્મત ધરીને, સખળ રિપુદળ સન્મુખ પડીને

જંગ જગાવો મારો, કાપો; બાંધો છુંદી નાખો—ચાલો૦

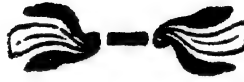
થાય જીત વશ છે જગતમાં

રણમાં જો મરશો, ભવથી તો તરશો

સ્વર્ગે વિચરશો જરીયે ન ડરશો

માલિક માટે, શિરને સાટે, તન મન વારો, જાન નિસારો

અવસર આવો સારો આવે ન ફરીને —ચાલો૦

અંક ઉન્ને.

મહોબતખાન—

૧૮

અગમ નિગમ કુદરત તણો મહિમા
 ધરમ કરમ તણો ક્ષય થતો જગમાં
 કુટિલ અધમ જન લોગ લોગવતા —અગમ૦
 પૂર્ણ ચંદ્રમા ને રાહુ નડતર
 પ્રકુલિત સુમનને સહુ દેા ચુંટતાં —અગમ૦

નૂરજહાન—

૧૯

છો આપ માલીક મુજ હૃદયના આપને ચાહનાર છું
 સૌભાગ્ય સમજી હું તમારા, ચરણમાં મરનાર છું —છો૦
 ચાહે તો મારાં નયન આ; તુજ પથમાં હું પાથરું,
 આ પ્રાણ પણ તુજ કરણે, હું અર્પવા તૈયાર છું—છો૦
 બહલો વફાદારી તણો, આપ્યો ખરો મુજને તમે,
 અલ્લાહથી આ જુદમની, ફરિયાદ હું કરનાર છું—છો૦

૨૦

અર્જુન— આમ આવોરે કાં સતાવો પ્રિયા મુને આમ
 પાઓ પ્રીતિ સુધારસ દિલારામ.
 રસીલી પાય લાગું હું માગું ચુમીની રસ દહાણ
 કાં ન મારો નેન જાણ — આવો૦

દીવાળી— મીઠી આંખોના બહુ ચલાવો
જરા ધીરે ધીરે આમ આવો,
જરા લટકેથી ચાલી બતાવો.

અર્જુન— પ્રાણ પ્યારી પ્રેમપ્યાલી સુખકારી તું પાની
રસીલી દિલદાર અરેપાની દિલદાર—આવો.

૨૧

અર્જુન— સલુણી નાર શાણી સુધા સમી સુવાણી
પાઠ પ્રીતિના પાણી આપો અમોલ લહાણી
અમારી સંગ રે'શે ન છોડી અમને દેશે
લાખેણા લહાવા લેશે

દીવાળી— બહાલા અમે પાશું હા પ્રેમની પ્યાલી
બણે કૃષ્ણ રાધાની બેડી
અમ પ્રીત તુટેના તોડી
કહે જે તું બહાલા હેતે કડું છોગાળા—સલુણી.

અર્જુન—સૂકી મળે શેર બાજરી મળે ન બે કંસાર
નારી હોય સુલક્ષણી તોજ સુખી સંસાર—સલુણી.

લખલા—

૨૨

થશે પીયુ જ્યારે મહારાજ રાજના
જશે કચરાઈ સત્તાના ભારમાં
ભાન ભૂલશેજી, સરકારી આ કારોબારમાં—થશે.

પ્રેમ વિસારી મુજ કુલાઈ કરશે
 જાન હજારો નિત લેશે
 રાજ સેવક સહુ સલામ બરશે
 રોક તખ્ત પર બેસી કરશેજી સાજના—થશે૦

લયલા—

૨૩

વિશ્વની રચના જોતાં લાગે રૂપાળી,
 અંદર દીસે હોજખની અંધારી, ંહાલા—વિશ્વ૦
 મઓલા મદારી તેનો કંડીયો છે દુનીયાં
 નાગણ માયા માંહી પાળી
 નજરે તો જોતાં માયા નાગણ રૂપાળી લાગે
 અડતાં તેને તે નાંખે મારી, ંહાલા —વિશ્વ૦
 જળકે નિરખતાં તો સુંદર અંગારો
 નાંખે તેનો ડાંમ ખાળી
 ઢાલકી મઢેલી જોતાં બરેલી ઉપરથી લાગે
 અંદર તો જોતાં, મળે ખાલી, ંહાલા —વિશ્વ૦

નરજહાન—

૨૪

જલિમ માફં જીવન છુટી જાય
 લોગ વિલાસ મુજ સમણાં થયાંરે
 દિલ આ દીવાનું થયું હાય —જલિમ૦
 રનેહી સગાં સહુ સુખનાં સંગાથી
 દુઃખમાં કરે ના કોઈ રહાય —જલિમ૦

(૨૩)

લયડા—

૨૫

ક્રીધાં હોય જેવાં પુણ્ય પાપ, ફળ પામે તેવાં માનવી હોજી
વાવી બીજો બાવળ તણારે આમ્ર ફળોનાં ફળે
અન્યને દુઃખી કરવા જતાંરે, નિજનેજ દુઃખ મળે
શિક્ષા એ સાચી જાણવી હોજી —ક્રીધાં૦

બાંધી પાલખ જે મહેલ ચણે તે ઉપર રોજ ચડે
કુપ કરે જે ધરતીને ખોદી નીચે તે ઉતરે
અનીતિ તેથી ટાળવી હોજી —ક્રીધાં૦

બાહર અંખર,

નીચે લખેલાં પુસ્તકો મુખ્ય ગુજરાતી નાટક મંડળીના જ્યાં મુકામ હોય ત્યાંથી રોકડી કીમતે મળશે. વી.પી.થી મોકલવામાં આવશે નહીં.

૧ સૌભાગ્ય-સુંદરી.	૩૭ સંગતનો રંગ
૨ વિક્રમ ચરિત્ર.	૩૮ દાગે હસરત.
૩ કામલતા	૩૯ નેક અંજનમ.
૪ મધુ-બંસરી.	૪૦ જુગલ જુગારી.
૫ મુધા-ચંદ્ર	૪૧ નંદબત્રીસી
૬ રત્નેહ-સરિતા.	૪૨ નવલસા હીરજી.
૭ મેઘ-માલિની.	૪૩ ચંદ્રભાગા.
૮ આનંદ-લક્ષ્મી	૪૪ વસંત-પ્રભા
૯ પ્રતાપ-લક્ષ્મી.	૪૫ સંગતનાં ફળ.
૧૦ કુલીન કાન્તા.	૪૬ વિશ્વલીલા.
૧૧ હરિશ્ચંદ્ર.	૪૭ તિલકમે ઉદ્દત.
૧૨ કનક-તારા	૪૮ કુષ્મ ચરિત્ર.
૧૩ કુંદબાળા.	૪૯ દેવકન્યા.
૧૪ ચંદા ૧૫ રાજ-બીજ.	૫૦ નવલ-કુસુમ.
૧૬ મેવાડનો પ્રતાપીચંદ્ર.	૫૧ આનંદને ગુલ.
૧૭ દુઃખી ભાઈ બહેન.	૫૨ રામ-રતન
૧૮ પ્રેમકળા	૫૩ શકુન્તલા
૧૯ માનસિંહ-અભયસિંહ.	૫૪ ભદ્રભામિની
૨૦ મુળરાજ સોલંકી.	૫૫ વિમળા
૨૧ સુંદર-વેણી.	૫૬ હોંસીલી હીરા.
૨૨ રસીક-મણી.	૫૭ શ્રી દેવી.
૨૩ બારિસ્ટર	૫૮ કનક-કિશોરી.
૨૪ રામ ચરિત્ર	૫૯ ગુમાન-તારા.
૨૫ જયરાજ	૬૦ નીગમતિ
૨૬ પુષ્પસેન-પુષ્પાવતી	૬૧ જહરી અંગુસ્તરી
૨૭ નૃસિંહાવતાર.	૬૨ સામ્ય લક્ષમણા
૨૮ તિલક કુમાર.	૬૩ ભારત સંતાન
૨૯ કરણ લેલો.	૬૪ વીર માનસિંહ.
૩૦ વીર મંડળ.	૬૫ કુમળા ફળા.
૩૧ મહિની.	૬૬ જમાનાનો રંગ.
૩૨ હાંમીર શાહ ગૌહર.	૬૭ કોલેજની કન્યા.
૩૩ અજબ કુમારી.	૬૮ રાધનો પર્વત.
૩૪ નળ-દમયંતી	૬૯ કાસ્મીરનું પ્રભાત
૩૫ લલિતા દુઃખ દર્શક.	૭૦ મોહક મહિલા
૩૬ લક્ષ્મીપતિનો રમણ	

